

Tartu Hiie Kooli õppekava üldosa

Tartu 2024

Sisukord

Õppekava lähtealused ja üldpõhimõtted

1. Kooli väärtused ja eripära, õppe- ja kasvatuseesmärgid
  - 1.1. Alusväärtused, eesmärgid ja põhimõtted
  - 1.2. Õppetegevuse põhimõtted
  - 1.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted
  - 1.4. Ainevaldkonnasisesed ja -ülesed lõiminguvõimalused
  - 1.5. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted
  - 1.6. Õppekasvatustöö rõhuasetused
  - 1.7. Ainevaldkonnad ja läbivad teemad
2. Õppekorraldus
  - 2.1. Kooliastmed
  - 2.2. Tunniplaan õppeaineti ja klassiti
  - 2.3. Õppe- ja kasvatustöö korraldus
  - 2.4. Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused
  - 2.5. Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine
3. Õppekeskkond
  - 3.1. Üldpõhimõtted
4. III kooliastme loovtöö
  - 4.1. Üldsätted
  - 4.2. Loovtöö eesmärgid
  - 4.3. Loovtöö teema valimine
  - 4.4. Loovtöö juhendamine
  - 4.5. Loovtöö vormistamine
  - 4.6. Loovtöö kaitsmine
  - 4.7. Loovtöö hindamine
5. Õpilase arengu ja õppimise toetamine ja hindamine
  - 5.1. Õpilase arengu ja õppimise toetamise korraldus
  - 5.2. Hindamise korraldus
  - 5.3. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus
  - 5.4. Tasemehindamine
  - 5.5. Kokkuvõtavad hinded ja järgmise klassi üleviimine

- 5.6. Põhikooli lõpetamine
- 5.7. Käitumise ja hoolduse hindamise põhimõtted
- 6. Õpilaste juhendamine ja tugiteenuste rakendamine
  - 6.1. Üldpõhimõtted
  - 6.2. Kuulmispuudega õpilaste õppetöö korraldus
  - 6.3. Kõnepuudega õpilaste õppetöö korraldus
  - 6.4. Surdologopeediline tugi
  - 6.5. Logopeediline tugi
  - 6.6. Eripedagoogiline tugi
  - 6.7. Psühholoogiline tugi
  - 6.8. Sotsiaalpedagoogiline tugi
- 7. Õpilase karjäärivalikute toetamine
- 8. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus
- 9. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted
- 10. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord
  - 11. Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“
  - 12. Ainevaldkond „Kehaline kasvatus“
  - 13. Ainevaldkond „Kunstiained“
  - 14. Ainevaldkond „Loodusained“
  - 15. Ainevaldkond „Matemaatika“
  - 16. Ainevaldkond „Sotsiaalsained“
  - 17. Ainevaldkond „Tehnoloogia“
  - 18. Ainevaldkond „Võõrkeel“
  - 19. Valikõppeaine „Informaatika“
  - 20. Valikõppeaine „Karjääriõpetus“

Õppekava lähtealused ja üldpõhimõtted

1. Tartu Hiie Kool (edaspidi kool) on Haridus- ja Teadusministeeriumi hallatav põhikool terviseseisundist tingitud püsiva eri- või tõhustatud toe vajadusega kuulmis- ja primaarse kõnepuudega õpilastele kogu Eestis, mille

1) **tegevuse eesmärk** on olla hästi toimiv ja hinnatud kool-õppenõustamis- ja rehabilitatsioonioskusteabekeskus, kus on mitmekülgsed õppija arengut toetavad tugisüsteemid, ajakohased vahendid, kaasaegne materiaalne baas ning kompetentne meeskond kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste arengu toetamiseks;

2) **ülesanne** on tagada kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele arendav ja motiveeriv õppekasvatustegevus ning turvaline ja innovaatiline õppekeskkond, luua parimad võimalused ja kättesaadavus igakülgseks õppenõustamiseks (sh e-nõustamine) ja rehabilitatsiooniks kõigile kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele, nende vanematele ja nendega töötavatele pedagoogidele kogu Eestis.

2. Kooli õppekava on põhikooli riikliku õppekava (Vabariigi Valitsuse 06.01.2011 määrus nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“) (edaspidi *PRÕK*) alusel koostatud kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisel on lähtutud ka kooli põhimäärusest, arvestades seejuures õpilaste puude spetsiifikat, koolis õppivate õpilaste kodukohtade paikkondlikku eripära, kooli töötajate, lapsevanemate, õpilaste ja teiste oluliste huvigruppide soove ja vajadusi, kasutatavaid ressursse.

3. Kooli õppekavas kirjeldatakse õppe rõhuasetusi ning tegevusi õppekava täitmiseks ja õpilaste arengu toetamiseks, tuuakse välja kooli eripära ja väärtused, õpilaste puudespetsiifikast tulenevad tugisüsteemid ja valikud.

4. Õppekava koosneb üldosast, ainevaldkonna kavadest ning ainekavadest. Ainevaldkonna kavas kirjeldatakse üldised alused ainevaldkonna rakendamiseks ja ainevaldkonna kohustuslike õppeainete ainekavad. Ainekavades esitatakse õppeainete õpitulemuste ja õppesisu kirjeldused klassiti.

5. Kooli õppekava on kättesaadav kooli veebilehel.

1. Kooli väärtused ja eripära, õppe- ja kasvatustöö rõhuasetused

1.1. Alusväärtused, eesmärgid ja põhimõtted

1.1.1. Koolis õpivad kuulmis- ja kõnepuudega õpilased, kellel on eriarstide (kõrvaarst, psühhiaater) uuringutulemuste põhjal vastav näidustus ja Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskonna otsusel soovitus rakendada nende arengu toetamiseks tõhustatud või erituge.

- Koolis õpivad erinevas astmes kuulmislangusega õpilased, kes kasutavad kuulmisabivahendeid, kuid kelle kuulmise ja kõne arengu tase ei võimalda toime tulla õppimisega elukohajärgses põhikoolis ning kurdid õpilased, kelle vanemad soovivad, et nende lapsed omandavad eesti verbaalse hariduse (suuline ja kirjalik kõne).
- Koolis õpivad esmase kõnepuudega õpilased, kelle erivajadus väljendub suulise ja kirjaliku kõne raskustes ja kellel on jõukohane õppimine põhikooli riikliku õppekava alusel. Kõneprobleemide spekter võib olla väga lai: õpilastel esineb lugemis- ja kirjutamispuue, nii suulise kui kirjaliku kõne mõistmise raskused. Nende kõnepuue takistab teabe omandamist ja pärsib suhtlemist, kõne võib olla raskete hääldepuuete tõttu arusaamatu; esinevad lause- ja tekstiloome raskused (mõni väljendab end ainult üksikute sõnadega).

1.1.2. Erilist tähelepanu pööratakse eesti keele õppele - on suurendatud eesti keele (ja tekstipõhisele õppele toetuvate õppeainete) õppetundide arvu.

1.1.3. Õpilaste arengut toetatakse (surdo)logopeedilise ja eripedagoogilise tööga: hääle tekitamine (kurtidel õpilastel), häälikute seadmine ning kõnesse viimine, suultlugemise ja kuuldetaju arendamine, keeleliste väljendusvahendite kujundamine, sõnavara laiendamine, õige ja teadliku lugemise ning võimalikult veatu kirjutamisoskuse õppimine, jutustamisoskuse arendamine, kõne ja üldise arengu igakülgne toetamine ning kommunikatsioonioskuse kujundamine, mis võimaldab õpilastel põhihariduse omandamist ja õpingute jätkamist pärast põhikooli lõpetamist.

1.1.4. Rõhuasetus on õpilaste paindliku õpitee tagamisel, sujuval üleminekul tavakooli ning haridustee jätkamisel järgmise taseme õppeasutuses.

1.1.5. Kool tegutseb ka valdkonna oskusteabekeskusena pakkudes kõigile Eestis elavatele kuulmis- ja kõnepuudega lastele, nende vanematele, õpetajatele ja teistele spetsialistidele õppenõustamise- ja lastele sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseid.

1.1.6. Olles Tartu Ülikooli innovatsioonikool, osaletakse õpetajate ja tugispetsialistide põhi- ja täiendõppe läbiviimisel ning HEV lastele õppevara (sh e-õppevara) koostamise töörühmades.

1.1.7. Õppeperioodi tööpäevadel on väljastpoolt Tartut pärit õpilastel võimalus elada kooli õpilaskodus.

1.2. Õppetegevuse põhimõtted

1.2.1. Kooli õppetegevuses, sh õppekava koostamisel lähtutakse nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ja meetoditest.

1.2.2. Arvestatakse õpilaste konkreetsete individuaalsete vajadustega, viies järjepidevalt sisse muutusi õppesisus, õppimise ja õpetamise viisides.

1.2.3. Toetatakse õpioskuste, eneseanalüüsi ja kriitilise mõtlemisvõime, kõne, teadmiste ja tahteliste omaduste ning eneseväljenduse oskuste ja suhtlemise arengut.

1.2.4. Luuakse õpilastele tingimused põhihariduse omandamiseks (põhikooli riikliku õppekava alusel), tasakaalustatud arenguks, eneseteostuseks, suhtlemiseks ja edasise õpitee valikuks.

1.3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

1.3.1. Õpilane on kujunenud mitmekülgseks isiksuseks, kes on omandanud suhtlemis- ja toimetulekuoskused, mis võimaldavad tulevikus ilma täiendava abita hakkama saada. Oluline on õigel ajal kasutusele võtta parimad õpilase arengutasemele vastavad meetmed, et puue või probleem ei süveneks. Rõhk on kaasamisel ja sotsiaalsel integratsioonil, kutsevalikut soodustavate tegevuste toetamisel.

1.3.2. Õpilane saavutab (surdo)logopeedilise, erimetoodelise ning valdkondadevahelise tegevuse toel kõnelised oskused, mis võimaldavad jätkata haridusteed elukohajärgses koolis või omandada põhiharidust selles koolis.

1.3.3. Õpilane tähtsustab üldinimlikke alusväärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).

1.3.4. Kool loob õpilastele eakohase, puuet arvestava, turvalise ja arengule positiivselt mõjuva ning toetava õppekeskkonna, kasutades korrigeeriva ja kaasava suunitlusega kaasaegset õppevara. Näitvahendite ja ruumide otstarbeka kasutusega toetatakse õpilaste õpihimu ja õpioskuste, eneseanalüüsi ja kriitilise mõtlemisvõime arengut, mis soodustab õpimotivatsiooni ja suhtlemist.

1.3.5. Õpilaste kõne ja suhtlemisoskuse arengut toetab süstemaatiline õppe- ja kasvatustöö ning kodu ja kooli ühistegevus.

1.4. Ainevaldkonnasisesed ja -ülesed lõiminguvõimalused

1.4.1. Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks tunni- ja koolivälise tegevuse lõimingu kaudu. Nimetatud seos väljendub kooli õppekava arendustöös ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel.

1.4.2. Eri valdkondade sisu lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil kogu kooli õppe- ja kasvatustegevuse käigus.

1.4.3. Kooliastmetes taotletavad pädevused kirjeldavad kokkuvõtvalt õpilase arengut eakohaste üldpädevuste ja valdkonnapädevuste ning õpitulemuste omandatuse kaudu.

1.4.4. Ainekavades esitatakse osaoskuste või õppeteemade kaupa taotletavad õpitulemused, mis toetavad kooliastmete õppe- ja kasvatuseesmärkide saavutamist ja valdkonnapädevuste kujunemist. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele tagasisidet.

1.5. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted

1.5.1. Õppekava tähenduses on pädevus teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse toimida teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult. Eristatakse üldpädevusi, valdkonnapädevusi ja kooliastmetes taotletavaid pädevusi.

1.5.2. Üldpädevused on ainevaldkondade ja õppeainete ülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel, mis kujunevad kogu kooli tegevuse, õppeainete ning tunni- ja koolivälise tegevuse kaudu ning mille kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad kooli ja kodu koostöös.

1.5.3. Õpilastes kujundatavad üldpädevused:

1) **kultuuri- ja väärtuspädevus** – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide ja eetika seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada kunsti ja loomingut ning kujundada ilumeelt; teadvustada väärtushinnanguid. Arvestada nendega otsuste langetamisel, olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse.

Tegevused koolis: väärtusmängud, VEPA- meetodika rakendamine, arutlused põhiväärtuste üle, päevakajaliste sündmuste kohta informatsiooni andmine, tööde korrektne vormistamine.

2) **sotsiaalne ja kodanikupädevus** – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; austada erinevate keskkondade (sh suhtluskeskkondade) reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; suutlikkus mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutust nende lahendamise eest, väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis.

Tegevused koolis: sotsiaalsete oskuste õppimine, erinevate sotsiaalsete ja toimetulekuprobleemide ennetamine ning leevendamine, tegutsemisvõime toetamine; kokkulepete sõlmimine ja nendest kinni pidamine, teistega arvestamine.

3) **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestades oma võimeid ja võimalusi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; käituda inimsuhetes sõltumatult; hankida teavet edasiõppimise ja töövõimaluste leidmise kohta, kavandada oma karjääri.

Tegevused koolis: suhtlemine ja mängimine oma sõprade/eakaaslaste/tuttavatega, tegutsemine tuttavas keskkonnas, õpilaste „sildistamise“ vältimine. arenguvestlused, mille käigus õpilased õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi.

4) **õpipädevus** – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi; planeerida

õppimist ja seda plaani järgida; kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varem õpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi;

Tegevused koolis: õpitoimingute kujundamine osaoskuste kaupa; osatoimingute planeerimine, reguleerimine ja kontrollimine; oma tegevuse kommenteerimine (mida ja milleks teha, mis järjekorras ja kuidas teha); informatsiooni otsimine teatmeteostest ning internetist, selle kriitiline kasutamine; eri liiki tekstide koostamine; funktsionaalse lugemisoskuse arendamine.

5) suhtluspädevus – suutlikkus suhtluspartnerit kuulata/jälgida, mõista ja ennast võimalikult arusaadavalt, asjakohaselt ning viisakalt väljendada emakeeles ja elementaarsel suhtlustasemel õpitava võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes partnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja stiili; väärtustada grammatiliselt korrektset eesti keelt;

Tegevused koolis: kõne arendamine, võimalikult normilähedase suhtlemise harjutamine (sh kontakti astumine, suhtlemise jätkamine ja lõpetamine); teabe hankimise erinevate strateegiate omandamine; üksteise jälgimine ja vestluse täiendamine, oma seisukohtade esitamine ja põhjendamine; esinemisalaste pädevuste kujundamine, suhtlusaktide analüüs loetud kirjandusteoste baasil; alternatiivsete abivahendite otstarbekas kasutamine;

6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid; lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; mõista loodusteaduse ja tehnoloogia tähtsust, mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske, teha teaduspõhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades; kasutada tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt;

Tegevused koolis: matemaatiliste esitlusviiside (ülesannete lahenduskäigud, tööde vormistamine ja mõistete defineerimine) kasutamine erinevates õppeainetes, seoste esiletoomine ja rakendamine ainete üleselt, tehnoloogiliste vahendite kasutamine;

7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmäärke, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada tegevusi ja neist osa võtta; näidata algatusvõimet ja

vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid; rakendada finantskirjaoskust.

Tegevused koolis: õpilaste osalemine ja konkreetsete ülesannete täitmine kooliülestes, riiklikes ja rahvusvahelistes projektides, ühistegevuste korraldamine ja nendes osalemine, soodustades algatusvõimet ja harjutades vastutama tulemuste eest; erinevate probleemide lahendamine soodustamaks loovust ja uuendusmeelsust; tegutsemine ühtse meeskonnana;

8) **digipädevus** – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus;

Tegevused koolis: IKT õpetus ja digipädevuse kujundamine aineteüleselt läbi igakülgse verbaalse ja alternatiivse suhtlemise arendamise; uuenduslike tegevuste elluviimine ja digilahenduste integreerimine õppeprotsessi.

1.6. Õppekasvatustöö rõhuasetused

1.6.1. I kooliaste

Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks.

Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- 1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- 3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse, eesmärgistatud töö ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- 5) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;

6) erinevate puuete ja õpiraskuste puhul tugiteenuste pakkumisele.

Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

Õppetöö korraldamise aluseks on aineõpetusliku tööviisi.

1.6.2. II kooliaste

Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmise- ja tegevusvaldkondade vastu.

Teises kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja nende eest vastutada;
- 2) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- 3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 4) puudega ja õpiraskustega õpilastele tugiteenuste ((surdo)logopeedia, ajutiste õpiraskuste korrigeerimine) pakkumisele.

Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla individuaalselt erineva arenguga, muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

1.6.3. III kooliaste

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatus põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

1.7. Ainevaldkonnad ja läbivad teemad

1.7.1. Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:

- 1) **elukestev õpe ja karjääri kujundamine** – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;
- 2) **keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna ja arenguküsimustele;
- 3) **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
- 4) **kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel; kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
- 5) **teabekeskond ja meediakasutus** – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud suhtlemiseetika järgi;
- 6) **tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
- 7) **tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
- 8) **väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral.

1.7.2. Läbivate teemade õpe realiseerub:

- 1) **õppekeskkonna korralduses** – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke.

Läbivad teemad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Rakendumine: tunniplaan, tugisüsteemid, kasvataja töö, keskkonna esteetilisus, materiaalne baas, IKT vahendid, turvanõuded, tunnustamissüsteem.

2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitletlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoollisi projekte.

Läbivad teemad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Rakendumine: õppekäigud, tunniplaanijärgsed tunnid, kasvataja tegevused, lõimitud õpe.

3) valikainete valikus – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi.

Läbivad teemad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Rakendumine: informaatika, karjääriõpe, ettevõtlikkusõpe, loodus ja ümbritsev keskkond.

4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda tehtava loovtöö valikul.

Läbivad teemad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Rakendumine: õpimapp, loovtöö, õpilasüritused, projektitöö.

5) klassivälises tegevuses või huviringide töös (võimaluse korral koostöös paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega).

Läbivad teemad: tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon.

Rakendumine: õppekäigud, praktilised tegevused, projektitöö.

1.6.3. Liikluskasvatuse käsitlemine

1) Liikluskasvatus on kooli õppe- ning kasvatusgevuse osa, mille käigus omandavad õpilased üldised teadmised ja oskused ohutuks ning kaasliiklejaid arvestavaks liiklemiseks. Liikluskasvatuse kaudu kujundatakse üldpädevusi ning läbivaid teemasid.

2) Läbiva teema „Tervis ja ohutus” liikluskasvatuse teemad leivad käsitlemist lõimitult ainetundides, huvialaringides, klassi- ja koolivälistel üritustel.

3) Liikluskasvatuse põhieesmärk on kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda; kellel on teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina; kes hoiduvad käitumast inimesi ohustavalt ning liiklust takistavalt.

4) I kooliastmes on liikluskasvatuse eesmärgid:

1. ohutuse väärtustamine ning tähelepanu pööramine ohutusele igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses;
2. oskus mõista ja väärtustada iseenda ohutust ning ohutut käitumist;
3. ohuolukordade tekkepõhjuste selgitamine, ohu ennetamine, ohutust tagavate turvavahendite kasutamine, abi kutsumine.

5) I kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast. Liikluskasvatust viiakse läbi lõimitult ainetundides ja klassivälistel üritustel.

6) Liikluskasvatuses taotletavad pädevused I kooliastme lõpuks:

1. väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
2. teab lasteabitelefoni (116 111) ja hädaabitelefoni (112) numbrit, oskab ohust teatada;
3. oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
4. oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
5. oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada, oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskeudega sõitmiseks ohutut kohta;
6. oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
7. oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
8. oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust.

7) II kooliastmes on liikluskasvatuse eesmärgid:

1. õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist;
2. oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavate tegevuste analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel;
3. omandatud ohutusosalaste teadmiste, oskuste, vilumuste lõimimine;

4. toimetulek praktilistel õppustel ning reaalses liikluskeskkonnas.

8) II kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

9) liikluskasvatases taotletavad pädevused II kooliastme lõpuks:

1. väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
2. oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
3. oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
4. oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
5. oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, - kiirust ja kaugust;
6. oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
7. oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
8. tunneb, teab ja mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
9. oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutusosalaste teemakäsitluste kohta;
10. oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja teab kuidas ohtu vältida.

10) III kooliastmes on liikluskasvatuse eesmärgid:

1. õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist;
2. oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavates tegevustes analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel;
3. ohutust tagavatest seadustest tulenevate käitumisharjumuste kujundamine, (teadmiste rakendamine oskuste, vilumusteni) praktilised ohutusosalased õppused.

11) III kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine õpilase enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

12) liikluskasvatases taotletavad pädevused III kooliastme lõpuks:

1. väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
2. oskab hinnata ohuolukorda ja ohust teatada;
3. oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
4. oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
5. teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;

6. oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
7. kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
8. mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile.

2. Õppekorraldus

2.1. Kooliastmed

I kooliastme (1.–3. klass) oodatavad õpitulemused saavutatakse nii kuulmis- kui kõnepuudega õpilaste klassides 4 aastaga (1.-4. klass).

II kooliastme (4.– 6. klass) oodatavad õpitulemused saavutatakse kuulmispuudega õpilaste klassides 4 aastaga (5.- 8. klass) ja kõnepuudega õpilaste klassides 3 aastaga (5.-7. klass).

III kooliastme (7.– 9. klass) oodatavad õpitulemused saavutatakse kolme aastaga (kuulmispuudega õpilaste 9.- 11. klass ja kõnepuudega õpilaste 8.-10. klass).

2.2. Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti

2.2.1 Kuulmispuudega õpilaste klasside põhikooli tunnijaotusplaan (õppeaeg 11 aastat)

Õppeaine	Õppetundide arv nädalas															
	1.	2.	3.	4.	I	5.	6.	7.	8.	II	9.	10.	11.	III		
Eesti keel	9	9	9	9	36	9	9	4	4	36	3	3	3	18		
<i>kõnearendus</i>	3	3	3	3		3	3									
<i>lugemine</i>	3	3	3	3		3	3									
<i>keeleõpetus</i>	3	3	3	3		3	3									
Kirjandus								5	5		3	3	3			
A-võõrkeel				2	2	3	4	4	3	14	4	3	3	10		
Matemaatika	4	4	5	5	18	5	5	5	5	20	5	5	5	15		
Loodusõpetus	2	1	2	1	6	3	3	2	3	11	2			2		
Geograafia											2	2	3	7		
Bioloogia											2	2	3	7		
Keemia											2	2		4		
Füüsika											2	2		4		
Ajalugu								3	2	5	2	2	2	6		
Inimeseõpetus		2	2	1	5	1	2		1	4	2			2		
Ühiskonnaõpetus									2	2		1	1	2		
Kunst	1	1	1	1	4	1	1	1	1	4	1	1		2		
Tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	1	2	2	2	7	2	2	2	2	8	2	1	2	5		
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	6		
Muusika/rütmika	1	1	1	1	4	1	1	1	1	4	1	1		2		
Valikaine		1	1	1	3	1	1	1	1	4	1	2	1	4		
<i>Informaatika</i>		1	1	1		1	1	1	1		1	1	1			
<i>Karjääriõpetus</i>												1				
Lubatud koormus	20	23	25	25		28	30	30	32		32	32	32			

2.2.2 Kõnepuudega õpilaste klasside põhikooli tunnijaotusplaan (õppeaeg 10 aastat)

Õppeaine	Õppetundide arv nädalas												
	1.	2.	3.	4.	I	5.	6.	7.	II	8.	9.	10.	III
Eesti keel	8	8	8	8	32	8	3	3	22	2	2	2	15
<i>kõnearendus</i>	2	2	2	2		2							
<i>lugemine</i>	3	3	2	2		2							
<i>keeleõpetus</i>	3	3	4	4		4							
Kirjandus							4	4		3	3	3	
A-võõrkeel			2	3	5	3	4	4	11	4	3	4	11
Matemaatika	5	5	5	5	20	5	5	5	15	5	5	5	15
Loodusõpetus	2	2		2	6	3	3	3	9	2			2
Geograafia										2	2	3	7
Bioloogia										2	2	3	7
Keemia											2	2	4
Füüsika											2	2	4
Ajalugu							2	2	4	2	2	2	6
Inimeseõpetus		1	2		3	2	1	1	4	2			2
Ühiskonnaõpetus							1	1	2	1	1	1	3
Kunst	1	1	1	1	4	1	1	1	3	1	1		2
Tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	1	2	2	2	7	2	2	2	6	2	2	2	6
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	8	2	2	2	6	2	2	2	6
Muusika	1	2	2	1	6	1	1	1	3	1	1		2
Valikaine			1	1	2	1	1	1	3	1	2	1	4
<i>Informaatika</i>			1	1		1	1	1		1	1	1	
<i>Karjääriõpetus</i>											1		
Lubatud koormus	20	23	25	25		28	30	30		32	32	32	

2.3. Õppe- ja kasvatustöö korraldus

2.3.1. Õppeaasta kestab 1. septembrist järgmise aasta 31. augustini.

2.3.2. Õppeaasta jooksul on viis koolivaheaega vastavalt haridus- ja teadusministri kehtestatud aegadel.

2.3.3. Õppeaastas on kokku vähemalt 175 õppepäeva. Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu.

2.3.4. Ühes nädalas on kuni viis õppepäeva.

2.3.5. Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta.

2.3.6. Kuulmispuudega õpilaste klassides on nominaalne õppeaeg põhikoolis 11 õppeaastat (PRÕK § 17).

2.3.7. Kõnepuudega õpilaste klassides on nominaalne õppeaeg põhikoolis 10 õppeaastat (PRÕK § 17).

2.3.8. Õppe ja kasvatuse korraldus kooli õppekavas lähtub riiklikus õppekavas esitatud nõuetest ja ülesannetest.

2.3.9. Õpe on korraldatud viisil, kus kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel, kokkuvõtvalt hinnatakse kõiki õppeaineid trimestrite kaupa.

2.3.10. Kooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad kuulmispuudega laste klassides ja kõnepuudega laste klassides:

- 1) keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus;
- 2) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus;
- 3) kunstained: muusika, kunst;
- 4) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia;
- 5) matemaatika: matemaatika;
- 6) sotsiaalsained: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus;
- 7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus;
- 8) võõrkeeled: A-võõrkeel.

2.3.11. Suurima erisusena, võrreldes põhikooli riikliku õppekava tunnijaotusplaaniga, on suurendatud keele ja kirjanduse õppemahtu (PRÕK §17(4)). Läbiv rõhuasetus on kõnearenduslikul tegevusel. Kuulmispuudega õpilaste 1. – 6. klassis ja kõnepuudega õpilaste 1.-5. klassis jaotuvad eesti keele ainetunnid järgmiselt: keeleõpetus, lugemine ja kõnearendus. Tundides käsitletav ainekava on omavahel tihedalt läbi põimunud: lugemistunni teematikat käsitletakse ka kõnearenduse ja keeleõpetuse tundides ning kõnearenduse teemadest lähtuvalt loetakse vastavat lugemispala.

2.3.12. Kuulmispuudega õpilaste õppetöö korralduses sõltuvad õpitegevused ja –tulemused õpilase kuulmiskahjustuse sügavusest, kuulmisabivahendite olemasolust ja/või nende kasutegurist. Mahajäämust auditiiivse taju arengus kompenseeritakse tavapärasest suurema toetumisega visuaalsele, taktilisele ja kinesteetilisele tajule.

2.3.13. I kooliastme muusika ainekava sisaldab rütmilisi tegevusi, et toetada igakülgset kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste rütmide arendamist, mis on üheks eelduseks normilähedase hingamise ja kõnerütmi kujunemisel.

2.3.14. Kooli muusikaõpetuse ainekava koostamisel on lähtutud implanteeritud või kergema kuulmispuudega kuuldeaparaate kasutatavate õpilaste auditiiivsetest võimalustest; erisused kurtide või kuuldeaparaate mittekasutavate õpilaste õpetamisel on toodud välja aine sissejuhatavas osas.

2.3.15. Raske/väga raske kuulmispuude korral ei ole meloodiate tajumine ja eristamine, sh laulmine võimalik (tajutakse vaid rütme, mahajäämuse tõttu kõne arengus ei suudeta püsida laulmisel tempos ning olla verbaalselt täpne), mistõttu on muusikaõpetus valdavalt praktilise suunitlusega (rütmiline tegevus, retsitatiivne (koos)laulmine, liikumine jne). Kergema kuulmispuudega, sh implanteeritud või kuuldeaparaate kasutatavate õpilastega on osaliselt võimalik arendada ka laulmisoskust.

2.3.16. Riiklikus õppekavas esitatust valib valikõppeaine kool. Valikõppeainetest õpetatakse informaatikat ja karjääriõpetust.

2.3.17. Koolis õpetatakse A-võõrkeelena inglise keelt, mille valikul on arvestatud kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste kõne erivajadustest tulenevaid piiranguid, keele omandamise põhimõtteid, keele kasutatavust, õpilaste ja lastevanemate soove. Sügava kuulmispuudega õpilaste puhul on võõrkeele õppes rõhuasetus kirjaliku kõne õppimisel.

2.3.18. B-võõrkeelt koolis ei õpetata (kooskõlas PRÕK § 17).

2.4. Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused

2.4.1. Arvestades kuulmis- ja kõnepuudega laste mahajäämust kõneliste oskuste arengus (nii mõistmise kui kõneloome valdkonnas), on suurendatud eesti keele ja kirjanduse tundide arvu nädalas. Põhikooli riiklikus õppekavas ettenähtud tundide arv nädalas ei ole muutunud.

2.4.2. Kuulmispuudega õpilaste klasside tunnijaotusplaanis on eesti keele maht I kooliastmes 36 õppetundi, II kooliastmes 36 õppetundi ning III kooliastmes 18 õppetundi (kooskõlas PRÕK 17).

2.4.3. Kõnepuudega laste klasside tunnijaotusplaanis on eesti keele maht I kooliastmes 32 õppetundi, II kooliastmes 22 õppetundi ning III kooliastmes 15 õppetundi (kooskõlas PRÕK § 17).

2.4.4. Kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste puhul on kool loobunud B-võõrkeele õppest (vastavalt PRÕK §17) ning selle arvelt on suurendanud keele- ja kirjanduse valdkonna õppemahtu.

2.4.5. Kunsti ja tööõpetuse tunde on I kooliastmes vastavalt 4 tundi kunsti (PRÕK 4,5 tundi) ja 7 tundi tööõpetust (PRÕK 4,5 tundi), kokku 11 tundi (PRÕK 9 tundi). Arvestades ainetevahelist lõimumist on tagatud kunsti ja tööõpetuse riiklikus õppekavas määratud I kooliastme üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamine I kooliastme lõpuks.

2.4.6. Kehalise kasvatuses ainetunde on kõnepuudega õpilaste klassides II kooliastmes 6 (PRÕK-s 8 tundi). Arvestades kooli omapära on 2 tundi lisatud eesti keelele ja kirjandusele, kusjuures tagatud on kehalise kasvatuses riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamine II kooliastme lõpuks.

2.4.7. Muusika tunde on kuulmispuudega õpilaste klassides I kooliastmes 4 (PRÕK-s 6 tundi) ja kõnepuudega õpilaste klassides II kooliastmes 3 (PRÕK-s 4). Arvestades kooli omapära on need tunnid lisatud eesti keelele ja kirjandusele, kusjuures muusika riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamisel arvestatakse erisusi, mis tulenevad õpilase kuulmislanguse astmest ja kõne seisundist.

2.4.8. Muusika ja kunsti tunde on III kooliastmes 2 (PRÕK-s 3 tundi). Arvestades kooli omapära on III kooliastmes 1 kunsti tund ja 1 muusika tund lisatud eesti keelele ja kirjandusele, kusjuures tagatud on kunsti riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamine III kooliastme lõpuks. Arvestades muusika riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide

saavutamisel arvestatakse erisusi, mis tulenevad õpilase kuulmislanguse astmest ja kõne seisundist tulenevaid erisusi.

2.4.9. Muusika, kunsti ja kehalise kasvatus üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamist toetavad koolis tegutsevad huviringid, kus huvitegevuse abil avanevad teistsugused võimalused eneseväljenduse arendamiseks ja kommunikatsiooniks.

2.5. Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine

2.5.1. Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed, käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

2.5.2. Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:

- 1) **elukestev õpe ja karjääri kujundamine** – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;
- 2) **keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna ja arenguküsimustele;
- 3) **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
- 4) **kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel; kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
- 5) **teabekeskond ja meediakasutus** – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud suhtlemiseetika järgi;
- 6) **tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja

nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

7) **tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;

8) **väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral.

3. Õppekeskkond

3.1. Üldpõhimõtted

Õppekeskkond on õpilasi ümbritseva vaimne, sotsiaalne ja füüsiline keskkond, milles õpilased õpivad ja arenevad ning mis toetab õpilase kujunemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab põhihariduse alusväärtusi ja oma kooli vaimsusust ning säilitab ja arendab edasi kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste ainukooli traditsioone. Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist, sh tagab kuulmispuudega laste õppeks sobivad akustilised tingimused.

3.1.1. Kuulmis- ja kõnepuude tõttu on rakendatud kohandused kooli õpikeskkonnas, õppevahendites ja õppemetoodikas: väiksem ruum, piisav valgustus visuaalse toe tagamiseks, suurem näitlikkustatus, toetavate algoritmide ning erinevate materialiseeritud vahendite, vajadusel alternatiivsete kommunikatsioonimeetodite (sõrmendid ja/või viipekeel) kasutamine tähenduste täpsustamiseks ja mõistete selgitamiseks. Kuulmispuudega õpilaste puhul tehakse vajadusel koostööd SA TÜ Kliinikumi Kõrvakliiniku kuulmise ja kõnestamise keskusega (regulaarsed kuulmisuuringud, kuulmisabivahendite sobivuse kontroll ning reguleerimine).

3.1.2. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- 1) osaleb kogu koolipere;
- 2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel;
- 3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- 4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;

- 5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi, arengut ja õpiedu;
- 6) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- 7) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
- 8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda;
- 9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul ja mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ning heatahtlikkusel;
- 10) koolielu korraldatakse inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
- 11) lähtutakse rahvusliku, rassilise, soolise ja muudel alustel võrdse kohtlemise põhimõtetest ning soolise võrdõiguslikkuse eesmärkidest.

3.1.3. Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et ruumikasutus toetaks õpilaste arengut:

- 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas, turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- 2) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
- 3) kuulmispuudega õpilaste õpperuumides kasutatakse järelkõla ja müra vältimiseks ning kommunikatsiooni selguse tagamiseks heli neelavaid ja/või hajutavaid materjale (vaipu, kardinaid, akustilisi lagesid või seinapaneele, mööblialgade ja lauaklappide pehmendusi jms);
- 4) õppetöös kasutatakse eakohast, individuaalsele eripärale kohandatavat ja visuaalselt näitlikku õppevara ning nüüdisaegseid IKT-l põhinevaid õppevahendeid, nagu arvuti, esitlustehnika ja nutiseadmed (kuna tegemist on meditsiiniliste probleemidega lastega, siis organismi funktsioonide kahjustuste korral nende täiuslikku funktsioneerimist saavutada pole võimalik, kuid IKT vahendid võimaldavad õppetööd mitmekesistada ja pakkuda kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele toetavat ja arendavat õpetust);
- 5) tagatud on interneti püsiühendus ja Wifi olemasolu, kasutatakse mitmekesist õpitarkvara; videoprojektorid on paigaldatud kõikidesse klassiruumidesse; peaaegu kõikides klassides on interaktiivsed tahvlid; dokumendikaamerad on kasutusel kuulmispuudega laste klassides ja ainekabinettides; digikaamera ja muu videotehnika on kasutusel omaloominguliste digitaalmaterjalide ettevalmistamisel ja avaldamisel; GPS-seadet kasutatakse loodusõpetuse ja geograafia tundides ilmakaarte õppimiseks, õuesõppetundides, orienteerumisel ja plaani joonistamisel; arvutiga ühendatav mikroskoop leiab kasutamist loodusõpetuse ja bioloogia tundides aine illustreerimisel ja laboratoorsete tööde tegemisel; füüsika, keemia, bioloogia ja

geograafia tundides kasutatakse Vernier'i andmekogujaid; CNC freespink, 3D printer ja skanner, elektrooniline õmblus- ja tikkimismasin on kasutusel töö- ja tehnoloogiaõppes;

6) on tagatud kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt, koolil on olemas võimla, staadion, jõusaal ning mitmekesine spordiinventar;

7) informatsiooni edastamiseks õpilastele kasutatakse akustilisi kommunikatsiooniseadmeid; kuulmispuudega õpilastele valgusallikat (koolikell);

8) kuuldekabinetis on kollektiivne helivõimendussüsteem, nii kuuldekabinetis kui aulas on ka induktsioonahel;

9) kooli ühisüritustel on tagatud verbaalse informatsiooni kättesaadavus ka kuulmispuudega õpilastele (aulas helivõimendussüsteem, mobiilsed raadiomikrofonid ja esitlustehnika);

10) on olemas ruumid ja võimalused (erinevate vahenditega sisustatud mängutoad ja jalutusruumid, pehme mööbli ja Wifi-ühendusega puhkenurgad jms), kus saab olla vaba kommunikatiivsest stressist ja puhata;

11) õpilastel on võimalus kasutada arvutiklassi ja kooliraamatukogu.

3.1.4. Õpet korraldatakse ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

3.1.5. Õppetöö mitmekesistamine toimub läbi erinevate projektide. Ülekoolilised ja koolivälised projektid leiavad loovat rakendamist ja osalejate arengu toetamist huvialaringides, projektialastes tegevustes, vaba aja tegevustes. Projektid seostatakse pädevuste saavutamiseiga erinevate õpilasürituste kaudu, mis põhinevad koostööoskustel meeskonnas.

3.1.6. Projektidele antakse hinnang õppeaasta lõpus, kui tehakse üritustest kokkuvõtteid, milline oli projektide tulemuslikkus ja kas nad toetasid pädevuste kujundamist.

3.1.7. Õppekava täitmiseks toimub koostööd erinevate partneritega – nii koolisiselt kui ka väljaspool kooli. Kooli koostööpartneriteks on Tartu Ülikool, Tartu Keskkonnahariduse Keskus, Riigimetsa Majandamise Keskus, Tartu muuseumid ja teised teadusasutused.

3.1.8. Koolis tegutsevad mitmed aine- ja huvialaringid, mis on õpilastele tasuta.

3.1.9. Kooli raamatukogul on täita väga oluline roll kooli õppekava toetamisel, et kujundada sobiv keele-, õpi- ja arengukeskkond eesti keele õppimiseks.

3.1.10. Koolis on arvutiklass, mida kasutatakse arvutiõppeks ja ainetundide läbiviimiseks.

4. III kooliastme loovtöö

4.1. Üldsätted

4.1.1. Kool korraldab III kooliastmes läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö.

4.1.2. Loovtöö on juhendatud õppeprotsess, mille käigus õpilane rakendab omandatud teadmisi ning arendab ainevaldkondade ja õppeainete oleseid pädevusi.

4.1.3. Loovtööks võib olla uurimus, omaloomingu esitamine (kunsti- või käsitööprojekt, kirjanduslik väljaanne, etendus, tantsuprogramm, kontsert vms), projekt (IT-alane, robotikaalane vms), ürituse kavandamine ja korraldamine, pikaajalist ettevalmistust nõudev võistlus, esinemine vms.

4.1.4. Loovtööna valminud uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist, üldistamist ja järelduste tegemist. Projekt eeldab kavandamist, läbiviimist ja tagasisidet. Omaloominguline töö eeldab idee loomist, teose kavandamist, valmimist ja esitamist.

4.1.5. Loovtööd võib teha individuaalselt või rühmatööna.

4.1.6. Loovtöö sooritatakse kooli kuulmispuudega õpilaste 10. klassis ja kõnepuudega õpilaste 9. klassis (põhikooli riikliku õppekava 8. klass).

4.1.7. Loovtöö teema ja mäрге sooritamise kohta märgitakse klassitunnistusele ja põhikooli lõputunnistusele.

4.1.8. Loovtöö sooritamine on põhikooli lõpetamise tingimuseks.

4.2. Loovtöö eesmärgid

Loovtöö eesmärgiks on pakkuda õpilasele võimetekohast ning huvidest lähtuvat eneseteostuse võimalust ning toetada:

- 1) õpilast probleemi lahendamisel, tervikliku maailmapildi, loomingulise algatusvõime ja loova eneseväljendusoskuse kujunemist ning aidata kaasa uute ideede tekkimisele ja teostamisele õppeainete lõimumise ja loovtöö protsessi kaudu;
- 2) õpimotivatsiooni, enesehindamise ja kriitilise mõtlemise kujunemist;
- 3) õpilase kujunemist loovaks ning mitmekülgeks isiksuseks;
- 4) üldpädevuste (iseseisev ja rühmas töötamine, abi kasutamine, probleemide lahendamine, kriitiline mõtlemine, argumenteerimis-, eneseväljendus- ja esinemisoskus, töö allikate ja andmetega; tegevuse kavandamine ning kavandatu järgimine, tegevuse ja töö analüüsimise oskus, loovtöö vormistamine, IKT vahendite kasutamine jne) kujunemist;

- 5) õpilast tema võimete paremal tundmaõppimisel, mis aitaks teha valikuid järgneva taseme õpinguteks.

4.3. Loovtöö teema valimine

4.3.1. Loovtöö teema saab õpilane valida õppeaineid lõimivatest või õppekava läbivatest teemadest või pakub välja enda teema, mis lähtub õppekava läbivatest teemadest.

4.3.2. Loovtööde valdkonnad ja juhendajad tehakse õpilastele teatavaks õppeaasta I trimestri jooksul. Õpilased saavad valida endale meelepärase loovtöö valdkonna ja sõnastada teema. Kool võib pakkuda ka juba sõnastatud teemasid, mille hulgast õpilane teeb oma valiku, lähtudes siinkohal oma huvidest, hobidest vms.

4.3.3. Lõpliku valiku teevad õpilased individuaalselt või rühmas. Koostöös valitud loovtöö juhendaja sõnastatakse loovtöö teema lõplikul kujul.

4.4. Loovtöö juhendamine

4.4.1. Üldjuhul on loovtöö juhendajaks aineõpetaja, kuid erandkorras võib olla juhendajaks ka valitud teemat valdav spetsialist. Kui juhendajaks on teemat valdav spetsialist, kes ei tööta koolis, siis tuleb õpilasel leida kaasjuhendaja kooli õpetajate seast. Kui teema eeldab ainetevahelist lõimingut, siis võib õpilasel olla mitu kaasjuhendajat.

4.4.2. Juhendaja ja õpilane koostavad tegevuskava loovtöö koostamise protsessiks, mis toetab õpilase iseseisvat tegevust ja võimaldab kindlustada töö õigeaegset valmimist.

4.4.3. Loovtöö juhendamine võib toimuda individuaalselt või ka rühmas.

4.4.4. Juhendaja ülesanneteks on:

- 1) aidata õpilast teema valikul ja tegevusplaani koostamisel;
- 2) soovitada vajadusel kirjandust ja anda juhiseid info leidmiseks;
- 3) jälgida töö vastavust sisuliste ja vormistamise nõuetele ning ajakava täitmist;
- 4) nõustada õpilast esitluse vormi valikul ja ettevalmistamisel;
- 5) täpsustada rühmatöös liikmete tööpanus;
- 6) anda luba loovtöö kaitsmiseks.

4.5. Loovtöö vormistamine

4.5.1. Loovtöö on kas ainult uurimustöö või mitmest osast koosnev praktiline töö, kus üheks osaks on kirjalik osa.

4.5.2. Loovtöö kirjaliku osa struktuur on järgmine:

- 1) tiitelleht;

- 2) sisukord;
- 3) sissejuhatus (teema valiku põhjendus, töö eesmärgid) kuni 1 lehekülge;
- 4) kui töö on uurimus, kirjanduslik väljaanne vms, siis moodustab suurema osa tööst (5-7 lehekülge) kirjalik tekst (töö käik, kasutatud meetodid, rühmatöö puhul iga õpilase panuse kirjeldus);
- 5) kui töö on kunsti- või käsitööprojekt, tantsuetendus, näidend, joonis vms, siis moodustavad suurema osa tööst videofail, joonis, praktilise katse kirjeldus, fotod jne;
- 6) kokkuvõte (hinnang tehtud tööle, põhijäreldused) kuni 1 lehekülge;
- 7) kasutatud allikate loetelu;
- 8) lisad (vajadusel).

4.5.3. Töö esitatakse veebipõhiselt Google Drive keskkonnas PDF formaadis dokumendina arvutikirjas Times New Roman suurusega 12 punkti ja reavahega 1,5 punkti. Kõik lehed nummerdatakse, peale tiitellehe. Töö võib vormistada ka veebilehena, blogina vms. Kõikidele kasutatud allikatele tuleb töös esitada viide.

4.5.4. Loovtöö juhendaja annab kaitsmisele lubamise nõusoleku tööle, mis on nõuetekohaselt vormistatud. Vormistamisnõuetele mittevastav töö tagastatakse õpilasele paranduste tegemiseks.

4.6. Loovtöö kaitsmine

4.6.1. Loovtöö koostamise protsess lõpeb töö avaliku kaitsmisega suulise ettekande vormis ja see võib toimuda kas koolis või vastavalt eelnevale kokkuleppele väljaspool kooli. Kaitsmisel võib õpilane kasutada elektroonilist esitlustehnikat.

4.6.2. Kui loovtöök on omalooming, tuleb kaitsmisel lisaks suulisele ettekandele võimaluse korral kohapeal demonstreerida või esitada valminud omaloomingut.

4.6.3. Loovtöö kaitsmine toimub vastavalt kooli poolt määratud ajal, mis on üldjuhul jooksva õppeaasta kolmanda trimestri lõpus. Vajadusel võib õpilasele võimaldada loovtöö kaitsmiseks muu aja.

4.6.4. Kaitsmisele lubatakse õpilane, kes on üks nädal enne kaitsmiseks määratud tähtaega elektroonselt esitanud kaitsmiskomisjonile koostatud töö.

4.6.5. Suulise ettekande kestuseks võib olla 5-15 minutit. Selle aja jooksul põhjendab loovtöö koostaja teema valikut, selgitab loovtöö eesmärki, kirjeldab töö käiku ja analüüsib saadud tulemusi. Vajadusel võib kuulmispuudega õpilane kasutada viipekeele tõlki. Ettekannet on soovitatav illustreerida näitliku materjaliga elektroonilise esitlustehnika kaasabil.

4.6.6. Ettekande järgselt võib loovtöö koostajale esitada töö kohta täiendavaid küsimusi. Küsimuste esitamiseks ja neile vastamiseks on kaitsmisel üldjuhul aega 5-10 minutit (sealhulgas viipekeelde tõlkimiseks kuluv aeg).

4.6.7. Rühmatööna valminud loovtöö kaitsmisest võtavad osa kõik rühma kuulunud õpilased.

4.6.8. Õpilasele, kes on loovtöö koostanud, kuid teatud põhjustel ei ilmunud kaitsmisele, antakse võimalus esitleda oma tööd uuel kooli poolt määratud tähtajal.

4.6.9. Esitlus võib toimuda koolis ka teatud temaatilise ürituse raames, kus õpilased saavad üles astuda vastaval teemal koostatud loovtööga. Sel juhul etendused, kontserdid vms salvestatakse.

4.6.10. Loovtööd säilitatakse kolm aastat kooli OneDrive töökeskkonnas.

4.7. Loovtöö hindamine

4.7.1. Õpilaste loovtöödele hinnangu andmiseks moodustab kooli direktor kaitsmiskomisjoni, millesse kuulub vähemalt kolm liiget. Vajadusel võib komisjoni töösse kaasata ekspertidena täiendavaid liikmeid.

4.7.2. Kaitsmiskomisjoni tööd juhib direktori määratud isik, kes kuulub komisjoni koosseisu.

4.7.3. Kaitsmiskomisjoni liikmetel on kohustus jälgida loovtööde esitlust loovtööde kaitsmisel.

4.7.4. Loovtöödele lõpliku hinnangu andmine toimub kaitsmiskomisjoni kinnisel istungil. Konkreetse õpilase loovtööle lõpliku hinnangu andmisel ei osale teda juhendanud isik.

4.7.5. Loovtöö hindamise eesmärgiks on kirjeldada loovtööle seatud eesmärkide saavutamist ning anda seeläbi tagasisidet loovtöö kui terviku kohta. Mitme autoriga rühmatöö puhul antakse hinnang iga liikme tööle.

4.7.6. Hinnangu andmisel arvestatakse kokku nelja komponenti, mis lõpphinnangu kujundamisel on kõik võrdse osakaaluga. Need on: loovtöö sisu, loovtöö koostamise protsess, loovtöö vormistamine, loovtöö esitlemine.

1) Loovtöö sisu kohta hinnangu andmisel arvestatakse järgmist: töö vastavus teemale, seatud eesmärkide saavutamine, meetodite valik ja rakendus; terminite ja keele korrektne kasutamine, töö ülesehitus; kunstitöö ning omaloomingulise muusikateose puhul hinnatakse teose ideed, originaalsust ja selle teostumist, samuti uute seoste loomise oskust; muusikateose esitamise puhul hinnatakse kunstilist teostust.

2) Loovtöö koostamise protsessi kohta hinnangu andmisel arvestatakse järgmist: hinnatakse õpilase algatusvõimet ja initsiatiivi loovtöö teema valimisel, ajakava järgimist, kokkulepetest kinnipidamist, ideede rohkust, suhtlemisoskust, eneseväljendust ja oma mõtete arusaadavaks tegemise oskust, iseseisva teabe otsimise ja leidmise oskus, abi küsimise oskus, praktilise töö

puhul materjali valimise ja leidmise oskus vms. Siinkohal arvestatakse teabega, mis saadakse loovtöö juhendajalt, kes jälgis õpilast kogu loovtöö koostamise protsessis.

3) Loovtöö vormistamise kohta hinnangu andmisel arvestatakse järgmist: teksti, jooniste, graafikute ja tabelite korrektne vormistamine vastavalt kehtestatud nõuetele; töös kasutatud allikatele viitamine; õigekiri ja lausestus kujul, mis tagab lugejale töö eesmärgi ja saadud tulemuste ning tehtud järelduste sisulise arusaadavuse.

4) Loovtöö esitlemise kohta hinnangu andmisel arvestatakse järgmist: esitluse sisuline ülesehitus, esitluse näitlikustamine, esinemisoskus, kuulajatega kontakti loomine, töö kohta esitatud küsimustele vastamine.

5) Loovtöö sooritamise otsustatakse komisjoni liikmete hääletamise tulemusena. Võrdse häälte arvu korral on määravaks komisjoni esimehe antud hääle. Loovtöö loetakse sooritatuks komisjoni liikmete häälteenamuse tulemusena ja selle kohta antakse kirjalik hinnang sõnastuses “arvestatud”.

6) Loovtöö loetakse mittesooritatuks komisjoni liikmete hääletamise tulemusena ja selle kohta antakse kirjalik hinnang sõnastuses “mittearvestatud”. Võrdse häälte arvu korral on määravaks komisjoni esimehe antud hääle. Loovtöö arvatakse mittesooritatuks kui õpilane vaatamata juhendaja meeldetuletustele ja nõudmistele ei alustanud loovtöö koostamise protsessi ja ei osalenud õppetöös. Loovtöö võib arvata ka mittesooritatuks, kui on ilmnunud tõendus põhised andmed selle kohta, et loovtöö ei ole õpilase enda koostatud.

7) Mittesooritamise korral määrab kaitsmiskomisjon õpilasele uue tähtaja loovtöö koostamiseks ja kaitsmiseks. Uue tähtaja korduva kasutamata jätmise korral õpilasele põhikooli lõputunnistust ei väljastata, kuna ta on jätnud põhikooli lõpetamise üheks tingimuseks oleva loovtöö koostamise sooritamata.

8) Loovtööde kohta tehakse sissekanded Stuudiumi e-päevikus. Klassijuhataja märgib selles iga õpilase loovtöö teema ja kaitsmiskomisjoni otsuse loovtöö hindamise kohta.

9) Loovtöö võib lugeda sooritatuks, kui õpilane on saavutanud üleriigilisel konkursil, üritusel, võistlustel või muul taolisel üritusel märkimisväärse koha.

5. Õpilaste arengu ja õppimise toetamine ja hindamine

5.1. Õpilase arengu ja õppimise toetamise korraldus

5.1.1. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus (õpilane

näeb, kompad jne), mille õpilane omandab õppeprotsessis koos vaimse tegevuse teadvustamise ja kõne arenguga.

5.1.2 Õppimine on väljundipõhine, rõhutades muutusi õpilase käitumises ja keskendudes õpitulemustele (kas see pädevus või õpitulemus on olemas, kuidas seda on võimalik näha ja selle olemasolu hinnata). Omandatakse vajalikud teadmised, oskused, vilumused, tööharjumused, väärtushoiakud ja –hinnangud, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks.

5.1.3 Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes õpib võimetekohaselt, tuleb toime õppimisega mõningase pingutuse ja paraja verbaalse abiga, õpib oma kaaslasi ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel ja õpiharjumuse tekkel tugineb õpilane varasemale ning püüab seostada uue teabe varasemate teadmistega. Omandatud teadmisi rakendab õpilane uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, oma seisukohtade põhjendamisel ning edasistes õpingutes.

5.1.4. Õpet kavandades ja ellu viies

- 1) arvestatakse õpilase kuulmise seisundit, kõne ja kognitiivsete protsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, huvi ja kogemusi;
- 2) arvestatakse, et õpe oleks õpilasele jõukohane ja arendav, õpilase kuulumis- ja kõnepuuet arvestav ja samas korrigeeriv ning vajadusel ollakse valmis abi pakkuma;
- 3) arvestatakse, et õpitegevuse motiveeritus sõltub kaudsete eesmärkide mõistmisest, õpitegevuse jõukohasusest ning konkreetsetest hinnangutest protsessile ja tulemusele;
- 4) teadmisi ja oskusi kasutatakse reaalses olukorras või seostatakse need igapäevase eluga;
- 5) tagatakse õppimine potentsiaalses arenguvallas (õppeülesannete täitmine on jõukohane suurema või väiksema abiga ning õppematerjal vastab lapse arenguetapile); kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igäihe individuaalsust;
- 6) toetatakse eeskujule ja graafilistele abivahenditele, märkidele ja sümbolitele; uute õpitoimingute omandamist alustatakse materialiseeritult, osatoimingute ahelana;
- 7) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesisest erimethodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas kohandatud ja lihtsustatud tekste, materialiseeritud õpet ja visuaalseid õppevahendeid, IKT vahendeid, kuulumisabivahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms).

5.2. Hindamise korraldus

5.2.1. Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- 3) suunata ja innustada õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist;
- 5) suunata ja toetada õpilast tema edasise haridustee valikul.

5.2.2. Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisel kavandamisel, õpilase järgmise klassi üleviimisel ning põhikooli lõpetamise otsuse tegemisel.

5.2.3. Õppeprotsessis kasutatakse nii kujundavat kui kokkuvõtvat hindamisviisi. Kokkuvõttev hindamine mõõdab õppeprotsessi tulemuslikkust selle lõpus. Kujundav hindamine võimaldab õppijal õppeprotsessis oma arengut hinnata eesmärkide seisukohast.

5.2.4. Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse, oma hinnete ning käitumise ja hoolsuse hinnangu andmise põhimõtetest.

5.2.5. Kool annab õpilasele ja lapsevanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise ja hoolsuse kohta õppeperioodi lõpus.

5.2.6. Nõuded õpilase käitumisele ja hoolsusele esitatakse kooli kodukorras.

5.2.7. Õppeperioodi alguses teeb õpetaja õpilastele suuliselt ja e-päeviku vahendusel teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende kontrollimise orienteeruva aja ja vormi ning hindamismeetodid ja -kriteeriumid.

5.2.8. Hindamismeetodid viitavad viisile, kuidas õpiväljundite saavutamist hinnatakse (kirjalik või suuline vastus, projektitöö, esitus).

5.2.9. Hindamiskriteeriumid on täpsed kirjeldused selle kohta, millised teadmised, oskused ja hoiakud ning mis tasemel ja ulatuses peavad õpilasel olema hinde saamiseks omandatud.

5.2.10. Õppeperioodi või ulatuslikuma teema õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike tööde aeg planeeritakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega sellekohase teatega õpilastele ja märkega e-päevikus.

5.2.11. Õppepäevas võib läbi viia ühe kontrolltöö. Kontrolltöö toimumise ajast teatatakse õpilastele vähemalt viis õppepäeva enne kontrolltöö toimumist. Õppenädalas võib läbi viia kuni kolm kontrolltööd.

5.2.12. Kui õpilane puudus hindelise töö ajal koolist, tehakse e-päevikusse vastav märge, mis viitab võlgnevusele. Õpilasel on kohustus võlgnevused likvideerida kokkuleppel vastava aine õpetajaga hiljemalt õppeperioodi lõpuks. Kui õppeperioodi lõpuks ei ole võlgnevusi likvideeritud, on seda võimalik teha pärast õppeperioodi lõppemist täiendavaks õppetööks ettenähtud ajal. Kui õpilane ei kasutanud talle täiendavaks õppetööks määratud aega oma võlgnevuste likvideerimiseks, koostab vastava aine õpetaja õppematerjalid õpilasele iseseisvaks tööks. Õpilasele antakse võimalus likvideerida võlgnevused vastavalt kooli poolt määratud tähtajale.

5.2.13. Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut ja on motiveerivad just eriti uute, vahepealsetesse klassidesse õppima asunud õpilaste puhul.

5.2.14. Kujundava hindamise protsessi klassiruumis juhib õpetaja. Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad õpetajad ja teised õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud õpilasele tagasisidet, suunavad ning toetavad õpilaste eneseregulatsiooni. Kujundavast hindamisest saadud informatsiooni kasutab pedagoogiline personal töö planeerimisel, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist.

5.2.15. Kujundava hindamise põhieesmärk on toetada õppimist. Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada, oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

5.3. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

5.3.1. Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

5.3.2. Õpilaste teadmisi, oskusi ja vilumusi hinnatakse üldjuhul viiepallisüsteemis, kus:

1) Hindega „5“ („väga hea“) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „5“, kui õpilane on saanud 90 – 100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

2) Hindega „4“ („hea“) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „4“, kui õpilane on omandanud 75–89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

3) Hindega „3“ („rahuldav“) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „3“, kui õpilane on omandanud 50–74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

4) Hindega „2“ („puudulik“) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „2“, kui õpilane on omandanud 20–49% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

5) Hindega „1“ („nõrk“) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „1“, kui õpilane on omandanud 0–19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

5.3.3. I, II ja III klassis kasutatakse õpilase hindamisel kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid. Trimestri lõpuks koostatakse saavutatust lühike kokkuvõtte, milles märgitakse, kas õpilane oskab õpitut „väga hästi“, „oskab hästi“, „vajab harjutamist“, „vajab veel palju harjutamist“.

5.3.4. Raske kõne- ja kuulmispuudega õpilaste osas, kes saavad individuaalset logopeedilist abi ja kellega õpetajad töötavad spetsiaalselt logopeedi nõuannete järgi, arvestatakse hindamisel õpilase arengu iseärasusi, võimeid, isiksuse omadusi ja puude astet. Väga raske kuulmispuudega õpilaste puhul arvestatakse suulisel vastamisel võimalikke artikulatsiooni raskusi ning lubatakse kasutada alternatiivseid kommunikatsioonivahendeid (sõrmendamine) või toetuda kirjalikule kõnele. Kõnepuudega õpilaste hindamisel rakendatakse põhimõtet, kus kõnepuudele omaseid spetsiifilisi vigu arvestatakse vealiikide järgi.

5.3.5. Lõpueksamid ja tasemetööd hinnatakse vastavalt tööga kaasasolevale hindamisjuhendile.

5.3.6. Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, hinnatakse kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hindegaga „nõrk“.

5.3.7. Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik“ või „nõrk“ või on hinne jäänud panemata, on õpilasel ülesanne uuesti sooritada 10 koolipäeva jooksul. Kui tähtaja ületamiseks on mõjuvad põhjused, teeb lõpliku otsuse järeltöö sooritusvõimaluse kohta kooli juhtkond.

5.3.8. Õpilasel ja vanemal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne kalendripäeva jooksul pärast hinde või hinnangu teada saamist.

5.3.9. Õpilase hindamisega seotud vaidlusküsimusi lahendab direktor õpilase või vanema kirjaliku taotluse alusel. Otsusest teavitab kool õpilast ja vanemat kirjalikult viie tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist.

5.4. Tasemehindamine

5.4.1. Lisaks eelnevale viiakse iga õppeaasta sügisel ja kevadel kooli kõikides klassides läbi õpilaste funktsionaalse lugemisoskuse ja õigekirjaoskuse taseme hindamine (va 1. klassis sügisel). Selleks kasutatakse koolisiselt koostatud uurimismaterjale. Saadud tulemustest lähtuvalt koostatakse perspektiivne töökava õpilase suulise ja kirjaliku kõne edasiseks arendamiseks. Töökava koostamises osalevad vastavalt vajadusele klassi- või eesti keele õpetaja, õpiabirühma õpetaja, (surdo)logopeed.

5.4.2. Kõnepuudega õpilaste klassides viiakse läbi tasemehindamine õigekirjas ja funktsionaalses lugemises. Tehakse etteütluse ja lugemise vigade analüüs: häälikanalüüsi vead, foneemanalüüsi ja kodeerimise puudulikkusest tingitud vead (õpitud ja õppimata osas), kirjatahnilised vead, ortograafiavead ning töö vormistus, ühtlasi hinnatakse teksti mõistmist. Analüüsi põhjal selgub vajadus hinnata õpilase kirjalikke töid diferentseeritult. Kirjalike tööde diferentseeritud hindamisel arvestatakse spetsiifilisi õigekirjavigu vealiikide järgi (ühete liiki vead loetakse üheks veaks). Õigekirja ja funktsionaalse lugemise oskuse taseme määramisel ei kasutata numbrilist hindamist, õpilasele ja tema vanemale antakse suuliselt ja/või (e-)päeviku kaudu tagasisidet soorituse tulemuste kohta.

5.4.3. Arvestades, et kuulmispuudega õpilastel on õigete hääldusharjumuste ja sõnavara kinnistumine aeglane ning omandatud oskused vähese kõnepraktika ja puuduliku kuulmise tõttu ebapüsivad, hinnatakse õpilaste hääldust, sõnavara ja funktsionaalset lugemisoskust igal õppeaastal. Kasutatakse koolisisesele koostatud uurimismaterjale (kõnetestid, häälduskontrolli tabelid).

5.5. Kokkuvõtvad hinded ja järgmise klassi üleviimine

5.5.1. Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine üldjuhul õppeperioodi kokkuvõtvateks hinneteks ja õppeperioodi kokkuvõtvate hinnete koondamine aastahinneteks.

5.5.2. Õppeperioodi kokkuvõttev hinne pannakse välja õppeperioodi lõpuks õppeperioodi jooksul saadud hinnete alusel ja aastahinne õppeperioodi kokkuvõtvate hinnete alusel.

5.5.3. Kokkuvõttev hinne ei ole õppeperioodi jooksul saadud hinnete aritmeetiline keskmine.

5.5.4. Õpilaste teadmisi, oskusi ja vilumusi hinnatakse kokkuvõtvalt üldjuhul viiepallisüsteemis.

5.5.5. I, II ja III klassis koostatakse õppeperioodi lõpuks kirjeldavad sõnalised kokkuvõtvad hinnangud, kus on kajastatud, kuivõrd taotletud olulisemad õpitulemused on saavutatud: “täiel määral”, “suures osas”, “osaliselt”, “ei ole õpitulemusi saavutanud”.

5.5.6. Õpilase koolist lahkumisel sõnastatakse jooksva õppeaasta sõnalised hinnangud, mis on aluseks õpilase järgmise klassi üleviimisel, hindedkaalasse.

5.5.7. Kokkuvõtva hindamisena arvestatakse ka kooli õppekavavälist õppimist või tegevust koolis õpetatava osana, juhul kui see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi ja on vastava tegevuse juhendaja poolt tõestatud.

5.5.8. Kui õppeaine õppeperioodi kokkuvõttev hinne või -hinnang on jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde väljapanekul vastaval õppeperioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk”.

5.5.9. Õpilasele, kelle õppeperioodi kokkuvõttev hinne on „puudulik” või „nõrk”, kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava ja/või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt regulaarne konsultatsioonitunnis osalemine, (surdo)logopeediline ja eripedagoogiline tugi, soovitus rehabilitatsiooniplaani koostamiseks ja plaani tegevuskavas soovitatud teenuste saamiseks, uuringud ja nõustamine tervishoiu- (kõrvaarst, kliiniline psühholoog, lastepsühhiaater ja/või -neuroloog jm) või haridussüsteemis (Rajaleidja).

5.5.10. Aastahinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama.

5.5.11. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise ja õpilaste täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.

5.5.12. Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestri hinnetest või hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik” või „nõrk” või anda samaväärne sõnaline hinnang.

5.5.13. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane koolis õpetaja vahetul juhendamisel, õppenõukogu otsusel ühe või kahe nädala jooksul pärast õppeperioodi lõppu spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendava õppetöö hinded kantakse e-päevikusse. Olenevalt sellest, mitmes aines on õpilasel aastahinne „puudulik” või „nõrk” või on antud samaväärne sõnaline hinnang ja milline on õpilase erivajaduse tase, sõltub täiendava õppenädala koormus (igal juhul peab jääma lubatud nädala koormuse sisse).

5.5.14. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu.

5.5.15. Kui täiendavale õppetööle jäänud õpilane sooritas täiendava õppetöö, viiakse ta õppenõukogu otsusel järgmisse klassi.

5.5.16. Kui täiendavale õppetööle jäänud õpilane ei sooritanud täiendavat õppetööd ja lapsevanem soovib, et õpilane õpi suvel, on tal võimalik õppenõukogu otsusel jätkata täiendavat õppetööd ja tulla vastama augustis.

5.5.17. Kui täiendavale õppetööle jäänud õpilane ei sooritanud täiendavat õppetööd ühes või kahes õppeaines, viiakse ta õppenõukogu otsusel üle järgmisse klassi „puudulike“ või „nõrkade“ aastahinnetega või samaväärsete sõnaliste hinnangutega nendes ainetes.

5.5.18. Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamis õppeaines aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või samaväärne sõnaline hinnang; täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses esitatakse kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

5.5.19. Õppenõukogu otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamis õppeaines aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või samaväärne sõnaline hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

5.5.20. Põhikooli lõpuklassi õpilaste aastahinded, k.a. eksamiainetes pannakse välja ja sisestatakse õppeinfosüsteemi hiljemalt 1. juunil, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

5.6. Põhikooli lõpetamine

5.6.1. Põhikooli lõpetamise tingimuseks on ühtsete küsimustega lõpueksamite sooritamine, mida hinnatakse vastavalt eksamite hindamisjuhenditele.

5.6.2. Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded (AH) on vähemalt „rahuldavad“, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava eksamihinde (EH) eesti keeles, matemaatikas ning ühes valitud aines.

5.6.3. Lapsevanema nõusolekul on võimalik põhikooli lõpetamine kahe negatiivse tulemusega, arvestades aastahindeid ja eksamitulemusi: kas AH+AH või AH+EH või EH+EH. Kooli on võimalik lõpetada ka siis, kui kaks negatiivset tulemust (AH+EH) on ühes õppeaines.

5.6.4. Kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste põhikooli lõpueksamid toimuvad vajaduse korral võimalikult ligilähedases vormis ja sarnastel tingimustel, nagu on korraldatud õpilaste igapäevane õppetöö ja selle toetamine koolis.

5.6.5. Kuulmis- ja kõnepuudega õpilasi toetatakse vajadusel eritingimuste võimaldamisega eksami sooritamisel, st muudatustega eksami korralduses ja/või sooritamise viisis (kui õpilane vajab kirjalikke juhtnõure, töökorralduste ümberstruktureerimist, rohkem aega vm). Vajaduse korral eksamitöö tegemiseks üht või mitut järgmist **eritingimust**, milleks võivad olla:

- 1) anda lisaega kuni 15 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- 2) viia eksam läbi eraldi ruumis;
- 3) kasutada puhkepausi kuni 10 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- 4) lubada vastuse üleskirjutamist tugiisiku poolt, kui õpilane ei saa kirjutada;
- 5) lubada spetsiifilise lugemishäirega õpilasele eksamiküsimuste ja teksti ettelugemist;
- 6) hinnata spetsiifilise õigekirjahäirega õpilase emakeele eksamitööd diferentseeritult;
- 7) anda kuulmispuudega õpilasele eksami toimumise korralduse kohta kirjalikke juhtnõure;
- 8) kasutada täiendavaid õppevahendeid (sõnaraamatud, abivahendid);
- 9) selgitada õpilasele töökorraldusi ning eksamiülesannete teksti täpsemalt ja põhjalikumalt;
- 10) kasutada kuulmispuudega õpilasel viipekeele tõlki;
- 11) kasutada ilma õigekirjakontrolli programmita arvutit õpilasel, kes ei saa kirjutada või kelle käekiri on erivajadusest tingituna raskesti loetav;
- 12) viia kuulmispuudega õpilasele eksamitöö läbi ilma kuulamis- ja suulise osata;
- 13) viia raske kõnepuudega õpilasele eksamitöö läbi ilma suulise osata.

5.6.6. Põhikoolilõpetaja, kes ühtse põhikooli lõpueksami ajal või eksamiplaanis ettenähtud koolieksami ajal haigestub või ei saa sellel osaleda muul mõjuvaks loetud põhjusel või kelle ühtse põhikooli lõpueksami või koolieksami hinne on „nõrk” või „puudulik”, sooritab korduseksami koolieksamina. Korduseksam sooritatakse kooli direktori poolt määratud ajal, hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, kuid hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.

5.6.7. Kuulmis- ja kõnepuudega õpilane, kellel on eksamiaines Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel vähendatud põhikooli riikliku õppekavaga taotletavaid

õpitlemusi, sooritab ühtse põhikooli lõpueksami asemel koolieksami. Märkus „koolieksam” kantakse õpilase hinneteülehele selle eksamiaine taha, milles ta koolieksami sooritas.

5.7. Käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtted

5.7.1. Käitumise ja hoolsuse hindamine lähtub kooli õppekava ja kodukorra nõuetest.

5.7.2. Käitumist ja hoolsust hinnatakse kujundava hindamise põhimõttel, mille käigus saab õpilane jooksvalt nii suulist kui ka kirjalikku (e-päeviku, paber kandjal päeviku vahendusel) tagasisidet.

5.7.3. Käitumise ja hoolsuse kohta tagasiside andmine ja õpilase eneseanalüüs toimub ka arenguveestlusel.

5.7.4. Klassijuhataja koostöös aineõpetajate ja teiste õppe- ja kasvatusalal töötavad isikutega annab õppeperioodi lõpus kokkuvõtvat tagasisidet lapse hoolsuse ja käitumise kohta e-päevikus või pabertunnistusel.

5.7.5. Käitumise hindamisel lähtutakse järgmistest kriteeriumitest:

- 1) hindegaga "eeskujulik" hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt;
- 2) hindegaga "hea" hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid;
- 3) hindegaga "rahuldav" hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi;
- 4) hindegaga "mitterahuldav" hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid, ei allu õpetajate nõudmistele ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme. Õpilase käitumise võib hinnata "mitterahuldavaks" ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

5.7.7. Hoolsuse hindamisel lähtutakse järgmistest kriteeriumidest:

- 1) hindegaga "eeskujulik" hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel töökas ja järjekindel, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni;
- 2) hindegaga "hea" hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse kohusetundlikult, on töökas, järjekindel ja hoolikas ning õpib võimetekohaselt;

- 3) hindega "rahuldav" hinnatakse õpilast, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid, kuid ei ole piisavalt töökas ja järjekindel ega õpi oma tegelike võimete kohaselt;
- 4) hindega "mitterahuldav" hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt ning suhtub õppeülesannetes lohakalt ja vastutustundetult.

6. Kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste arengu toetamine

6.1. Üldpõhimõtted

6.1.1. Kui kuulmis- ja kõnepuudega õpilase abistamiseks pole elukohajärgses koolis võimalusi õpikeskkonda parendada ega tugisüsteeme rakendada, on Tartu Hiie Koolis parimad tingimused nende õpilaste arengu toetamiseks.

6.1.2. Õpilaste kooli vastuvõtmiseks on kooli direktor moodustanud koolisisese nõustamismeeskonna, kes hindab vastuvõtuvestluse käigus õpilase vajadust ning sobivust kuulmis- ja kõnepuudega laste koolis õppimiseks ja teeb sellekohase ettepaneku kooli direktorile. Õpilase kooli vastuvõtmise ja õpilaste nimekirja arvamise või taotluse tagasilükkamise otsuse teeb direktor, võttes arvesse nõustamismeeskonna ettepanekut.

6.1.3. Kooli võetakse vastu õpilased, kellel on eriarstide (kõrvaarst, psühhiaater) uuringutulemuste põhjal vastav näidustus ja Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskonna otsusel soovitus rakendada tõhustatud või erituge.

6.1.4. Klassi täituvuse piirnorm on vastavalt 12 või 6 õpilast (kuulmispuue).

6.1.5. Kooli ülesandeks on leevendada õpilase probleeme (surdo)logopeedilise ja eripedagoogilise abi ning erinevate ainete vaheliste seostega. Kooli õppe-kasvatustöös kasutatakse kuulmis- ja kõnepuude spetsiifikast tulenevaid erimetoodilisi töövõtteid ning rakendatakse eripedagoogilis-logopeedilise sekkumise põhimõtteid.

6.1.6. Kõigile kooli õpilastele avatakse individuaalse arengu jälgimise kaardid (IAJK-d).

6.1.7. Õpilaste arengu toetamiseks rakendatakse koolis järgmisi võimalusi:

- 1) (Surdo)logopeedilise, eripedagoogilise ja teiste tugiteenuste (psühholoog, sotsiaalpedagoog) maht individuaal- ja rühmatundides määratakse Rajaleidja soovituse ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija ettepanekul õpilase individuaalsetest vajadustest lähtuvalt. Tunnid toimuvad kas enne või pärast ainetunde või osaliselt ainetundide ajal.

- 2) Vajadusel toimub täiendav pedagoogiline juhendamine väljaspool õppetunde, aineõpetajate konsultatsioonid.
- 3) Juhul kui
  - õpilasele rakendatakse õppekorraldust, mille puhul õpilane on väga vähesel määral kaasatud klassis läbiviidavasse õppesse;
  - õpilase õppekava erineb klassile koostatud õppekavast;
  - õpilase klassi läbimise aega või nominaalset õppeaega muudetakse;
  - kooliväline nõustamismeeskond on andnud õpilase arengu toetamiseks soovitusi vähendada või asendada riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemusi või vabastada õpilane kohustusliku õppeaine õppimisest
 koostatakse talle individuaalne õppekava (IÕK), milles kirjeldatakse õpilasele võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks vajalikke tingimusi, st mida õpetatakse õpilasele teisiti ja kuidas töö on planeeritud. IÕK perioodi kokkuvõtte kajastatakse IAJK-s.
- 4) Kord õppeaastas toimuvad arenguveestlused, kus arutatakse õpilase õppetulemusi ja arenguvõimalusi tulevaks perioodiks, kusjuures õpilane saab võimaluse ennast analüüsida (leida enda tugevaid ning arendamist vajavaid külgi). Arenguveestlust viiakse läbi vastavalt kooli direktori poolt kehtestatud arenguveestluse korraldamise tingimustele ja korrale.
- 5) Õpilastel on võimalik osaleda pikapäevarühma töös, kus võimaldatakse tuge koduste õpiülesannete täitmisel ning ettevalmistamisel järgmiseks päevaks, samuti toimub erinevates vaba aja tegevustes õpilase kommunikatiivsete oskuste arendamine.
- 6) 1.-2. klassis on koolipäeva jooksul õpitegevuses toeks õpetaja abi.
- 7) Õpilastele on tagatud meditsiinilise teenuse kättesaadavus (tervisekabineti töötajad, hambaarst).

6.1.8. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koordineerib tugisüsteemi koostööd koolis ja väljaspool kooli, toetab ja juhendab õpetajaid ja tugispetsialiste õpilase haridusliku erivajaduse täpsustamiseks ning teeb ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks.

6.1.9. Õpilase arengu, toimetuleku ja erinevate meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks teevad spetsialistid omavahel koostööd.

6.1.10. Õpilasele rakendatud tugimeetme tõhusust hinnatakse õpilasega tegelevate spetsialistide meeskonna ja klassi- või aineõpetajate poolt vähemalt kord aastas ning tulemused fikseeritakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil.

6.1.11. Õpilase arengut ja vastavaid otsuseid puudutav informatsioon kooskõlastatakse lapsevanemaga.

6.1.12. Iga õppeaasta algul toimub õpilaste liikumine elukohajärgsest koolist kuulis- ja kõnepuudega laste kooli. Õpilased, kelle kõnepuue on regulaarsete tugiteenuste tulemusena korrigeeritud, lahkuvad koolist ja jätkavad õpinguid elukohajärgses koolis. Kõik see tingib selle, et ühes klassis võib olla erineva kommunikatsiooni-, õigekirja- ja lugemisoskusega õpilasi, kes vajavad erinevaid tugiteenuseid.

6.1.13. Kui õppimine koolis ja rakendatud tugiteenused pole õpilase puhul andnud piisavalt tulemusi, siis soovitatakse õpilase vanematel koos õpilasega pöörduda nõustamiseks või uuringuteks meditsiinisüsteemi spetsialistide või Rajaleidja keskuse poole.

6.2. Kuulmispuudega õpilaste õppetöö korraldus

6.2.1. Puudulikku kuulmist aitavad kompenseerida tehnilised abivahendid: individuaalsed kuuldeaparaadid või kuulmisimplantaadid, mille abil on võimalik saavutada heal tasemel kõnest arusaamine, kuid isegi väga heade abivahendite kasutamisel jääb kuulmine tasemele, mis vastab kergele kuulmispuudele (30-40 dB).

6.2.2. Kõigile kuulmispuudega õpilastele on tagatud surdologopeediline abi õige kõnehingamise, hääle, artikulatsioonioskuste kujundamiseks, sõnavara arendamiseks jne, mis tagab õpilastele kõne parema mõistmise ja arusaadavama väljendusoskuse.

6.2.3. Õpetamine koolis on oraalse suunitlusega, valdavalt kasutatakse totaalse kommunikatsiooni meetodit ehk mitmete meetodite kombinatsioone ja erinevaid suhtlemisvahendeid: suuline kõne, suultlugemine, sõrmendamine, lugemine, kirjutamine, viiped, žestid, miimika. Kõne tajumiseks õpetatakse õpilast toetuma teistele meeltele (multisensoorne lähenemine); sõnade häälikulise koostise paremaks mõistmiseks ja info edastamiseks kasutatakse sõrmendeid. Raske/väga raske kuulmispuudega õpilaste puhul (kes ei kasuta kuulmisabivahendeid või kellel ei ole neist abi) toetatakse kõne tajumist vajadusel viibetega.

6.2.4. Kergema kuulmispuudega kuuldeaparaate kasutavate või implanteeritud õpilaste puhul eelistatakse auditiivset õpetust. Kui harjutamisele vaatamata ei ole kõne arengus oodatavaid

tulemusi, toetatakse häälduse õppimisel sõrmendamisele ning suurendatakse visuaalse tajus osakaalu, õpetades suultlugemist.

6.2.5. Korrektsioonitöö eesmärgiks on kõne kui suhtlusviisi kujundamine ning kuulmispuudest tingitud võimaliku sekundaarse mahajäämuse ennetamine või ületamine.

6.2.6. Kuulmispuudega õpilaste õpetamisel arvestatakse järgmiste põhimõtetega:

- 1) **Multisensoorsus** suulise kõne õpetamisel: teiste meelte kasutamine puuduliku kuulmise kompenseerimiseks (suultlugemine, kõne toetamine sõrmendamisega; vajadusel üksiksõnade visualiseerimine viibete abil; toetumine kirjalikule kõnele, taktilisele ja kinesteetilisele tajule).
- 2) **Komplekssus:** kõne kõigi valdkondade, psüühiliste protsesside ja peenmotoorika samaaegne arendamine.
- 3) **Kontsentrilisus ja kõnelise materjali integratsioon** erinevates tegelustes/õppetundides.
- 4) **Süsteemsus:** sihipärane metoodiline tegevus meeskonnatööna (surdopedagoog, - logopeed, teised erispetsialistid); koostöö lapsevanematega ning lisaabi erinevate tugiteenuste näol.
- 5) **Õpikeskkonna, õppevara ja õpetamisvõtete kohandamine** (müra ja helipeegelduse vähendamine ruumides; näitlikustamine ja materialiseerimine kujutluste loomiseks, sh IKT vahendite kasutamine; õppetekstide lihtsustamine jms).

6.2.7. Esmaste hääldus- ja suhtlemisoskuste kujundamine kuulmispuudega lastel erineb kuuljate laste puhul kasutatavast metoodikast suultlugemise ning sõrmendkõne suurema osakaalu poolest. Sõnavara, grammatiliste vormide, lauseloome ja siduskõne õpetamine nii impressiivse kui ekspressiivse kõne tasandil sarnaneb üldjoontes alakõnega lastega tehtava tööga, kuid enamat tähelepanu pööratakse kõne mõistmise õpetamisele ning selle seostamisele suultlugemisoskuse ja kuulumistaju arendamisega (kõne auditiiiv-visuaalne tajumine). Tavapärasest enam toetatakse kirjalikule kõnele.

6.3. Kõnepuudega õpilaste õppetöö korraldus

6.3.1. Kõnepuudega õpilastele võimaldatakse igakülgset eripedagoogilist ja logopeedilist tuge kommunikatiivsete oskuste ja psüühiliste protsesside arendamise, praktilise kõnearenduse (kõne mõistmine, sõnavara laiendamine ja aktiveerimine, korrektse häälduse saavutamine, funktsionaalse lugemisoskuse ja võimalikult veatu kirjutamisoskuse kujundamine) näol.

6.3.2. Kommunikatsiooni ja sidusa tekstiloome oskuse kujundamine toimub sõnavara, grammatika ja hääldamise lõimitud arendamise teel. Oluline on õppida kasutama keelt suhtlemisel ning õpi- ja tunnetustegevuses.

6.3.3. Üheks toetavaks võimaluseks lugemistehnika omandamisel ja funktsionaalse lugemisoskuse kujundamisel on loetava teksti tajutavuse parandamine teksti suurendades, olulist esile tuues, märgistades, eraldades jms. Jutustamisoskuse kujundamist toetab mõistekaardi ja graafilise kava koostamine. Suhtlusoskuse kujundamisel on oluline illustratsioonide ja suhtlussituatsioonide mudelite kasutamine.

6.3.4. Õigekirja õpetamine eeldab, et laps valdaks häälikanalüüsi oskust, suudaks kõnetakte võrdlevalt hääldada ja selles häälikupikkusi määrata. Kõike seda tehakse koolis osaoskuste etapiviisilise harjutamise näol eesti keele aine- ja tugiõppe tundides. Vajalik on mitmekülgne õppematerjalide ja abivahendite (skeemid, algoritmid jt) igapäevane kasutamine õppimise toetamiseks.

6.3.5. Õigekirja osaoskuste omandamist toetavad tehnilised võimalused. Eesti keele õppematerjali harjutamine ja kinnistamine on tegevus, mida on võimalik virtuaalses keskkonnas efektiivselt läbi viia.

6.4. Surdologopeediline tugi

6.4.1. Hääldus- ja kuuldekorrektsiooni tunnid 1.-4. klassis toimuvad valdavalt individuaaltööna. Algklassides on tundide põhieesmärgiks õpilaste artikulatsiooniaparaadi liikuvuse parandamine, hääle- ja häälikuseade ning kõnehingamise õpetamine. Toimub ka suultlugemise õpetamine ja kuuldetaju treening.

6.4.2. Hääldus- ja kuuldekorrektsiooni tunnid 5.-8. klassis toimuvad rühmatööna (2-3 õpilast). Jätkub suultlugemisoskuse ja kuuldetaju arendamine ning hääldusharjumuste kinnistamine. Tundide sisuks on harjutused kõnemõistmise parandamiseks: küsimused-vastused, dialoogid, vestlused, ümberjutustused jne.

6.4.3. 9.-11.klassis jätkuvad rühmatunnid, tegeldakse häälduspuuete jääknähtude kõrvaldamisega, kuuldetaju treeninguga ja õpetatakse suultlugemist erinevates situatsioonides (kaasvestleja suu liigutused ei ole hästi nähtavad, suu on väheliikuv, vestleja asub küljega vaataja poole jne). Toimub praktiline kuuljate keskkonnas suhtlemisoskuse õpetamine, aga ka töö erinevat liiki kirjaliku kõne mõistmisega (õpikutekstide, ilukirjanduse ja ajakirjanduse lugemine, oma arvamuse väljendamine, sisukokkuvõtete tegemine).

6.4.4. Koolis toimuvad ka ühised hääldus- ja kuuldekorrektsiooni tegevused kogu klassile. Tunnid toimuvad kuuldekabinetis. Õpilasi ei hinnata ja nendeks tundideks ei pea õpilased ette valmistama. Töö sisuks on mittekõneliste helide tajumine ja matkimine; häälduspuuete korrigeerimine; suulise kõne tajumine ja mõistmine; kuulmisabivahendite hooldamine ja ohutustehnika.

6.5. Logopeediline tugi

6.5.1. Lisaks klassis tehtavale kõnearendustööle võimaldatakse logopeedilist tuge õpilastele, kelle suulise ja/või kirjaliku kõne areng või teemakohased oskused on klassi üldise tasemega võrreldes madalamad ja seetõttu on õppekava täitmine raskendatud.

6.5.2. Logopeedilist abi pakutakse individuaal- või rühmatööna. Rühmade moodustamisel arvestatakse laste kõneliste oskuste sarnast taset. Rühmade koosseis võib õppeaasta jooksul muutuda. Vajadusel töötatakse 1-2 õpilasega individuaalselt.

6.5.3. Logopeedilise töö põhiülesanded: kõne hääldusliku külje korrigeerimine, sõnavara laiendamine ja aktiveerimine, kõne grammatilise külje korrigeerimine, kõne mõistmise ning tekstiloome arendamine, lugemis- ja kirjutamispuuete kõrvaldamine.

6.5.4. Logopeedilise töö eesmärgiks ei ole õpilast järele aidata eesti keele ainekava täitmisel, vaid kujundada verbaalsed eeldused eesti keele õppimiseks, arvestades eesti keele ainekava nõudeid.

6.5.6. Logopeed selgitab välja kõnepuude ja kommunikatsiooni raskuste põhjused ning vastavalt sellele planeerib individuaalse töö konkreetse õpilasega (rühmaga). Töö tempo ja raskuse valikul lähtutakse õpilase suulise ja kirjaliku kõne vigade liigist ning eelnevalt omandatud oskustest - töö tempo ja raskusaste on vastavuses õpilase võimetega.

6.6. Eripedagoogiline tugi

6.6.1. Eripedagoogilist tuge pakutakse õpilastele

- 1) kellel on puudulikud õpioskused ja ajutised ainealased õpiraskused;
- 2) kes vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile, õpetuse diferentseerimisele ja individualiseerimisele ei suuda täita põhikooli riiklikust õppekavast tulenevaid klassi ainekava nõudeid;
- 3) kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust.

6.6.2. Tundides viiakse läbi järgmisi tegevusi:

- 1) eripedagoogiliste võtete abil kujundatakse ja arendatakse õpioskusi ja õpivilumusi nendes õppeainetes, milles õpilasel on raskusi õpitulemuste saavutamiseiga;
- 2) arendatakse kognitiivseid oskusi;
- 3) arendatakse suulist ja kirjalikku kõnet.

6.7. Psühholoogiline tugi

6.7.1. Koolipsühholoog hindab õpilase psühhosotsiaalsel arengut ja õppeprotsessis toimetulekut mõjutavaid tegureid (psüühilised protsessid, isiksuse omadused, emotsionaalne seisund, vaimse tervise probleemid, suhtlemis- ja käitumisoskused), nõustab õpilast isikliku elu, õppetöö ja vaimse tervisega seotud probleemidega toimetulekul, tunnetusprotsesside, vaimsete võimete, käitumis- ja suhtlemisoskuste arendamisel ning õpi- ja karjäärivalikute tegemisel.

6.7.2. Koolipsühholoog osaleb õpilast ümbritsevas koostöövõrgustikus ja kaasab vajadusel teisi tugispetsialiste.

6.7.3. Koolipsühholoog nõustab lapsevanemaid õpilase arengut, õppimist ja käitumist puudutavatel teemadel ning õpetajaid ja teisi koolitöötajaid õpilase vajadusi arvestava arengu- ja õpikeskkonna kujundamise küsimustes, annab soovitusi sobivate sekkumiste osas, hindab sekkumiste mõju ja kavandab muutusi.

6.8. Sotsiaalpedagoogiline tugi

6.8.1. Sotsiaalpedagoog hindab õpilase sotsiaalseid oskusi ja analüüsib tema eakohast tegutsemisvõimet, kujundab ja toetab õpilase suhtlemisoskust ja sotsiaalset pädevust, kaardistab koolis esilekerkivaid sotsiaalseid ja koolikohustuse täitmist takistavaid probleeme ning koordineerib vastavaid ennetus- ja lahendustegevusi.

6.8.2. Sotsiaalpedagoog tegeleb õpilastega, et leevendada ja ennetada sotsiaalse tõrjutuse ilminguid ning korraldab preventiivset tööd.

6.8.3. Sotsiaalpedagoog koostab hindamise ja analüüsi tulemusi arvestades tegevusplaani õpilase suhtlemisoskuse ja sotsiaalse pädevuse kujundamiseks ning määratleb erinevatel tasanditel olemasolevad abi- ja tugivõimalused.

7. Õpilase karjäärivalikute toetamine

7.1. Karjääriõppe eesmärk on aidata õpilastel arendada teadlikkust iseendast, omandada adekvaatseid teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest, kasvatada

ettevõtlikke ja teotahtelisi noori ning kujundada nende hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist, eneseteostust ning võimalikult iseseisvalt hakkamasaamist tulevikus.

7.2. Koolis toimib karjääriõpe läbiva teemana „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“ erinevates ainetundides kõikides klassides, tunnivälistes tegevustes (infopäevad, -messid, temaatiline käsitöö ja joonistusvõistlus, konkursid, projektid, võistlused, karjäärimängud jms) ning eelviimasel põhikooli aastal (vastavalt kuulumispuudega õpilaste 10. klassis ja kõnepuudega õpilaste 9. klassis) 35-tunnise valikõppeainena „Karjääriõpetus“.

7.3. Kool tagab õpilastele karjääriteenuste kättesaadavuse ja süsteemse korralduse alljärgneva abil:

- 1) koostöövõrgustikes sidemete arendamine ja ettevõtjatega suhtlemine;
- 2) õpilaste esmane toetamine teadlike karjääriotsuste ja õpivalikute tegemisel ning elluviimisel, arvestades seejuures õpilase erivajadusi;
- 3) läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“ lõimimine ainetundidesse ja õppekäikude läbiviimine;
- 4) karjääriplaneerimise alaste ürituste korraldamine ja läbiviimine;
- 5) karjääri- ja tööalase kirjanduse soovitamine infostendi ja kataloogide kaasabil;
- 6) õppimisvõimaluste tutvustamine järgmise tasandi õppeasutustes.

7.4. Kool kujundab karjääriõppe kaudu õpilaste teadlikkust iseendast ja oma erivajadusest, kogub teavet erinevate õppimisvõimaluste ning töömaailma kohta, annab soovitusi edasisteks valikuteks (nt osalemisega ettevõtlusnädala üritustel). Õppekäikudel järgmise tasandi õppeasutustesse ja kohalikesse tööstusettevõtetesse jms tutvutakse erinevate tööde ja ametitega.

7.5. Õpilasel ja lapsevanemal on omaalgatuslikult võimalus saada koolist karjäärialast nõustamist ja teavet edasiõppimisvõimaluste kohta.

7.6. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

1) I kooliastmes aitab läbiva teema käsitlemine õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil õpitakse

tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

2) II kooliastmes keskendub läbiva teema käsitlemine õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

3) III kooliastmes keskendub läbiva teema käsitlemine õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Õpilasi suunatakse mõtlema oma võimalikele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil soovide elluviimiseks olemas. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

7.7. Kooli koostööpartneriks kvaliteetse karjääriteenuse pakkumisel on Eesti Töötukassa, kus toetatakse õpilasi karjääri kujundamisega seotud otsustes, tutvustatakse erinevaid õppimisvõimalusi ning tööturuolukorda ja antakse soovitusi edukaks kandideerimiseks (sh kuidas koostada kandideerimisdokumente ja valmistuda töövestluseks).

8. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

8.1. Klassi- või aineõpetajad toetavad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajadusel kohandavad õpet, lähtudes õpilasele määratud toe vajadustest ja puude spetsiifikast. Kool tagab õpilasele, kellel on ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendavad tugiteenused, lisa-abi ainetundides ning arengut toetavad tegevused pärast ainetunde.

8.2. Kool nõustab lapsevanemat (individuaalsed vestlused, rehabilitatsiooniplaani koostamise vajaduse selgitamine jne) õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises, arvestades õpilase puude spetsiifikat ja erinevate abivahendite kasutamist.

8.3. Kool teavitab õpilasi ja vanemaid edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

8.4. Kool tagab (kooli veebilehel ja individuaalsetes vestlustes õpilasele ning vanematel) teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppe- ja kasvatustegevuse teemadel. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse teatavaks iga õppeveerandi algul.

8.5. Koolikorraldust reguleerivad dokumendid on kättesaadavad kooli veebilehel. Õpilased ja vanemad saavad teavet õppe- ja kasvatustegevuse kohta kooli kodulehelt, e-päeviku või õpilaspäeviku kaudu ning individuaalsetes vestlustes.

8.6. Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse õpilasega ja tema vanemaga vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguvestlus, mille põhjal lepatakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestlust viiakse läbi vastavalt kooli direktori poolt kehtestatud arenguvestluse korraldamise tingimustele ja korrale.

8.7. Kooli ja vanemate koostöö tagamiseks viib iga klassijuhataja läbi vanemate koosoleku või kaugemal elavate õpilaste vanemate puhul individuaalse kokkusaamise vähemalt üks kord aastas, vajadusel e-kanalite vahendusel.

9. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

9.1. Õpetajate koostöö realiseerub erinevate töörühmade tegevuse, projekti- ja meeskonnatöö tulemusena.

9.2. Õpetaja koostab õppeperioodi alguseks elektroonse kalendaarse plaani, mis on klassis toimivas õppetöö planeerimise töövahendiks ja kus kajastatakse sisulisemalt igapäevase õppetöö elemente ja korraldust (aeg, õpisisu, kontrolltööd, õppekäigud, õuesõpe jm arvestades konkreetseid õpilasi).

9.3. Õpetaja koostatud kalendaarne plaan täieneb ja muutub õppetöö käigus. Tehtud täiendusi ja muudatusi arvestatakse järgnevate plaanide koostamisel.

10. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

10.1. Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel. Kui uuendamine või täiendamine on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab selle direktor.

10.2. Direktor kutsub kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes valmistab ette kooli õppekava muudatused.

10.3. Kooli direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule ja õpilasesindusele.

10.4. Kooli õppekava ja selle muudatused kehtestatakse direktori käskkirjaga.

10.5. Kool avalikustab kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob koolis võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.